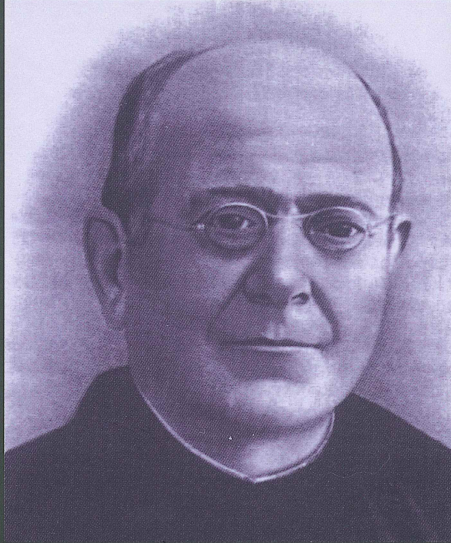

RETRAT

22

RETRAT

22

22A ▽

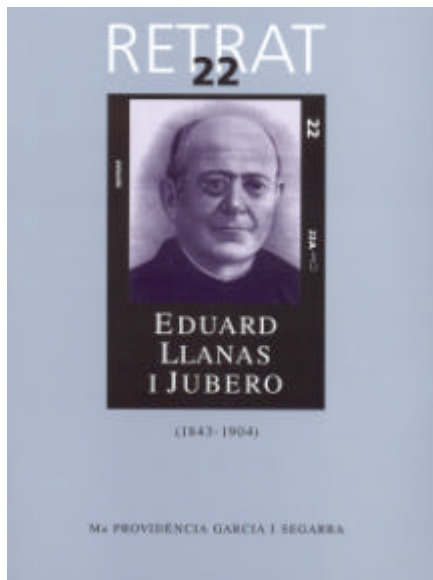
EDUARD
LLANAS
I JUBERO

(1843-1904)

Ma PROVIDÈNCIA GARCIA I SEGARRA

RETRAT N. 22
EDUARD LLANAS I JUBERO
(1843-1904)
Ma. PROVIDÈNCIA GARCÍA I SEGARRA

PRESENTACIÓ

La nostra ciutat ha tingut la sort d'acollir en el seu si més de quatre il·lustres personalitats, personatges que tot i no haver nascut a la vila, li han dedicat una especial atenció i, encara, han sentit per ella una especial estima, atenció i estima que, en el seu moment, revertí en un entusiasta acolliment.

Una d'aquestes personalitats és l'home al qual es dedica aquest Retrat, el pare Llanas. Amic i col·laborador de Víctor Balaguer, una altra de les personalitats que ens han honorat amb la seva dedicació a Vilanova i la Geltrú, el pare Llanas, com s'exposa tot seguit, fou, a la seva època, un destacat impulsor de voluntats per l'educació i la il·lustració del poble; un home que, dins de la comunitat religiosa, destacà pel seu moderantisme i vocació de servei públic, entre un ferotge integrisme, envoltat del qual va haver de moure's. El seu suport al

plans de Víctor Balaguer: il·lustrar i educar tots els sectors de la població, començant per l'etapa escolar i continuant-la en altres instàncies cíviques i culturals, —són coneguts els intents de Balaguer per tal que els diversos governs en els quals participà donessin suport de forma eficaç a la instrucció i educació dels infants—, aquest generós suport proporcionà al pare Llanas l'enemistat de la jerarquia eclesiàstica, malgrat la qual el nostre personatge, pels seus mèrits, arribà a la més alta dignitat dins la corporació escolàpia.

A part de la seva benemèrita labor en el camp de l'educació, que dugué a terme dins la institució calassanciana, Llanas destacà com a pioner del moviment de l'excursionisme científic, i a ell, entre d'altres, devem un dels primers estudis historicoarqueològics de la comarca, l'estudi de les restes d'Olèrdola, la descripció acurada de les quals li proporcionà merescuts reconeixements científics per part dels millors estudiosos de l'època.

En definitiva, em plau especialment presentar aquest vilanoví d'adopció, el pare Llanas, el qual es distingí en el camp de l'educació, i no tant sols en el de l'educació com a mera instrucció sinó que, junt amb Balaguer i altres, amb les seves fundacions i recomanacions posaren les bases per a la disciplina que avui coneixem com educació continuada.

SIXTE MORAL I REIXACH
Alcalde de Vilanova i la Geltrú

El Pare Escolapi EDUARD LLANAS I JUBERO

Eduard Llanas i Jubero va néixer a Binéfar (Osca) l'11 d'octubre de 1843 i va morir a Saragossa el 14 de juliol de 1904.

A Binéfar era conegut com el fill de mossèn Ramon. El seu pare, en Ramon Llanas, inicià els estudis de capellà, però probablement per les incidències del temps - tal vegada per la influència de l'època secularitzadora de 1835 - abandonà el seminari i es casà. Pocs anys després del naixement d'Eduard, morí la seva mare. Aleshores, en Ramon, ja viudo, va pensar que podria fer efectiva aquella primera vocació sacerdotal. Repartí els vuit fills entre els parents més pròxims i acabà els estudis que li mancaven per assolir el sacerdoci. Va romandre, precisament, de rector a Sant Pere de Binéfar on era apreciat i tingut per un capellà franc, obert o, com deien aleshores, liberal. Segons el Dr. Joan Florensa, arxiver de l'Escola Pia de Catalunya, alternava les seves obligacions de rector de la parròquia amb les de pare preocupat per la formació dels fills.

L'Eduard va començar a estudiar llatí a Barbastre, al col·legi dels pares escolapis. Va ser alumne del col·legi escolapi de Mataró, (1857-59) i és a Mataró on va vestir l'hàbit el 22 de novembre de 1859, als 16 anys.

Va fer el noviciat a Moià i a Sabadell i professà els vots simples el 8 de desembre de 1860. De 1860 a 1864, estudià filosofia, teologia i matemàtiques.

És traslladat al col·legi de Sant Antoni de Barcelona on fa la seva professió solemne el 21 de juliol de 1864, als 20 anys. En el curs 1864-1865 alterna l'ensenyament de matemàtiques, història i geografia amb l'últim any de carrera eclesiàstica. Un cop acabats els estudis és ordenat sacerdot el 1866, als 22 anys. Durant quatre anys compagina l'ensenyament d'aquestes matèries amb la responsabilitat de l'internat i ja en el 1869 torna a Moià on ensenya història, geografia i matemàtiques als júnors (estudiants que es preparaven per ser escolapis).

v A Cuba w

El 1870 és destinat a Cuba i durant set anys va estar a Guanabacoa on començà la seva carrera de conferenciant i publicista. També hi podem destacar la seva preocupació per la qüestió social, causa per la qual buscà solucions, sempre des del camp de l'educació.

Quan el P. Llanas va arribar a Cuba existia a l'Havana una organització que portava el nom de *Juventud Católica* i que funcionava com una acadèmia, és a dir com a centre de formació i de cultura. Aquesta entitat publicava una revista que tenia el mateix nom que l'associació, la finalitat de la qual era religiosa, científica i literària. El Dr. Florensa, fent un estudi de la Revista *Juventud Católica* comenta

"...este religioso inteligente, preocupado por la situación que vive el mundo, inquieto y emprendedor, expone con fecha 20 de setiembre de 1873 que la gran cuestión que debe preocupar a todo católico es la cuestión social".

Sota la influència del P. Llanas l'organització *Juventud Católica* de l'Havana passà a ser *Asociación de Católicos*; podem dir que així amplia el seu abast. I la revista *Juventud Católica* de l'Havana canvia el seu títol pel de *Revista Católica* començant, de nou, la numeració.

Com ja hem comentat, el P. Llanas creu que per poder solucionar la qüestió social s'ha de fer des del terreny educatiu; per aquest motiu inicia unes obres benèfiques a dos nivells: un de rural i un altre d'urbà. Aquestes dues obres es dediquen exclusivament a l'educació de la joventut i a la preparació per afrontar la vida i les intitula *Magnífico Proyecto*.

Sobre la tasca educadora i social dels escolapis a l'illa de Cuba hi ha un estudi molt interessant; és la ponència llegida pel P. Joan Florensa en *I Encuentro de Historia de la Iglesia en Cuba*, Camaguey, 24-27 setembre 1996.

El reconeixement a la seva labor el porta a ser portaveu del bisbat de l'Havana.

Una altra característica important, durant aquesta etapa de la seva vida, és que s'entestà a lluitar contra l'espiritisme. L'historiador Albert Virella ho comenta en un treball presentat per la festa de les lletres a llaor de Sant Josep de Calassanç (Vilanova, febrer de 1949). El P. Llanas publicà una refutació de l'espiritisme en un volum l'edició del qual es va esgotar a les poques setmanes.

El 1877, a causa del seu estat de salut, es veu obligat a tornar a Espanya.

▼ A Vilanova i la Geltrú w

Va ser destinat a Vilanova i la Geltrú on feia molts anys que es demanava l'ensenyament secundari i també es volia que fos impartit per l'Escola Pia. Tenim notícies que l'any 1791 ja es mirava d'aconseguir un col·legi d'escolapis ja que aquests continuaven amb la idea de Sant Josep de Calassanç d'oferir una escola pública, és a dir, gratuïta i igual per a totes les classes de la societat. Actualment les paraules ensenyament públic són sinònims d'escola de l'Estat; en canvi, en aquells temps i per als escolapis, escola pública significava que l'escola era municipal, oberta a tothom i gratuïta, ja que no cobraven res per l'ensenyament.

De totes maneres a Vilanova existien posicions oposades, un grup volia l'ensenyament catòlic i un altre grup el volia laic. En aquests anys hi va haver alguns enfrontaments. L'historiador F. X. Puig Rovira, en les reflexions que fa sobre el treball que ja hem esmentat d'Albert Virella, sobre la fundació de l'Escola Pia exposa:

"En alguns moments l'enfrontament era notable per motius ideològics i per la lluita per dominar l'Ajuntament".

En aquesta època, l'opció per la confessionalitat o la laïcitat de l'ensenyament era un dels punts claus de diferenciació o de divisió política. Això ens fa pensar que enviar el P. Llanas va ser un encert dels superiors de l'Escola Pia, ja que gaudia d'una manera de ser oberta que li servia per relacionar-se amb tothom; això va ajudar que els escolapis fossin molt ben acollits a Vilanova. L'historiador Albert Virella, també, comenta

"Si, d'una part, procurà que les tasques docents del nou col·legi s'acomplissin amb matemàtica precisió, de l'altra va saber entendre's fora dels àmbits de la fundació, participar en totes les activitats nobles del poble, alternar amb obrers i menestrals i, en resum, esdevenir una figura popular, simpàtica i atractiva. Un vilanoví més".

Continuant amb els inicis del col·legi Samà, veiem que els permisos del govern i del vicari general per a la fundació es varen obtenir durant l'any 1875. El P. Provincial Josep Draper i el P. Llanas, van arribar a Vilanova el 13 d'agost de 1877. La feina del P. Llanas en l'esmentada població és molt àmplia, la dividirem en diferents apartats.

▼ Com a Rector del Col·legi Samà w

Va estar-se a Vilanova des del 13 d'agost de 1877 fins al 21 de setembre de 1886. La seva obra la trobem comentada tot seguint la crònica (1) que va escriure el P. Bordás. Així, llegim:

"El primer Superior de esta casa fué el Rdo. P. Eduardo Llanas del Rosario, primeramente como Vice-Rector, y desde el 27 de Agosto de 1879 como Rector, en cuyo cargo se mantuvo hasta el 9 de Octubre de 1886 en que presentó la dimisión por motivos de salud, trasladándose a Barcelona".

Com ja hem vist el P. Llanas arriba a Vilanova el 13 d'agost de 1877 i el dia 23 del mateix mes, es col·loca la primera pedra del col·legi Samà.

L'1 de setembre, arriba el P. Josep Arís i s'obre la matrícula. L'Ajuntament ofereix als escolapis les instal·lacions del Col·legi Ventosa, a la plaça de la Vila, mentre els fan el nou col·legi donat per Salvador Samà. La crònica del P. Bordás comenta l'estat de l'edifici i els laboratoris, així com l'entusiasme i la laboriositat d'aquells primers escolapis per conquerir la confiança de la població i aprofita per fer un esment especial al caràcter del P. Llanas.

"Sobre todo per la actuación del P. Rector Eduardo Llanas, con su prudencia, tacto, elocuencia y variados y profundos conocimientos, destacóse brillantemente, contribuyendo en gran parte a aumentar y afianzar el crédito y rombradía de nuestro Instituto".

Quant a la faceta de superior, podem dir que les seves actuacions van ser les inherents a tota fundació: l'organització de totes les activitats de la vida religiosa i escolar així com el tracte amb les autoritats i els fundadors amb els quals, encara que en general va guanyar-se'n les simpaties, també hi va tenir algun disgust.

Durant el seu rectorat va produir-se una reforma del segon ensenyament. El P. Llanas va fer tots els tràmits per aconseguir l'assimilació del Col·legi Samà a la Universitat de Barcelona i la crònica del P. Bordás comenta:

En 18 de agosto de 1885 el ministro de fomento D. Alejandro Pidal dió un decreto, por el que reformó profundamente la Segunda Enseñanza, dándole nueva organización y permitiendo la asimilación de los Colegios a la Universidad, previos determinados trámites y condiciones. El P. Rector, ateniéndose a dicho R. D. dirigió, con fecha 1 de Octubre del mismo año, un Oficio de atención al Magnífico Ayuntamiento, como protector de nuestro Colegio, en que le daba conocimiento del acuerdo tomado por la Comunidad, de llevar todos los requisitos exigidos por dicho Real Decreto, con el fin de obtener la asimilación, manifestándole las grandes ventajas que de ello habría de reportar...

Pel que es veu se'n va sortir molt bé, ja que el dia 15 del mateix mes va presentar l'expedient personalment al rector de la Universitat amb el quadre dels cursos, assignatures, obres de text, hores setmanals de classe per a cada assignatura, professors i títols, estatuts pels quals s'havia de regir el Col·legi Samà, certificat facultatiu de les condicions higièniques, material utilitzat per a l'ensenyament... Finalment, el dia 17 de

desembre, es rep un ofici signat pel ministre de Foment en què s'aprova l'assimilació.

▼ Millores en l'edifici w

Són interessants les millores realitzades per la comunitat sota la seva direcció. Podem destacar-ne:

El gimnàs (1 de febrer de 1881). Estava format per 14 pilars de totxo que aguantaven directament la teulada. Tenim entès que aquest gimnàs va estar funcionant prop de 50 anys.

L'observatori meteorològic (1 de maig de 1886). Aquest observatori va donar, durant molts anys, la informació meteorològica al *Diari de Vilanova*.

L'ampliació de l'ala nord-est del col·legi, acabada l'any 1884. Per a aquesta millora la comunitat es va endeutar, però la va tirar endavant ja que la seva fita era impartir el primer ensenyament que no cabia a l'edifici

donat per Samà. Si ens hi fixem, en mirar l'edifici, podem observar que l'ala nord-est és més llarga, la qual cosa trenca la simetria inicial. Aquest detall és important, ja que l'obra es féu per encabir el primer ensenyament.

▼ Conferenciant w

Una altra vessant molt interessant del P. Llanas és la seva vocació de conferenciant. Va tenir molt d'èxit en les conferències que va fer a Barcelona; però ell sempre va dir que aquest èxit era gràcies al bon acolliment i la bona propaganda que li havien fet a Vilanova ja que a Barcelona, en aquells moments, ningú no el coneixia. Hem de tenir en compte que abans de l'1 de març de 1878, ja havia fet conferències a l'Ateneu.

El 1878 va començar a oferir una sèrie de conferències a Barcelona. Al llibre de Secretaria de l'escola (2) llegim:

En el dia de la fecha ha llegado a este colegio el R. P. Domingo Valls de Sta. Rosa que debe presidir a esta Comunidad durante la permanencia en Barcelona de nuestro Padre Rector, R. P. Eduardo Llanas, a donde ha ido con el objeto de predicar unas "Conferencia religioso-cientificas" en la Merced, y al propio tiempo la "Cuaresma" en la Catedral Basílica.

Aquestes conferències es van editar sota el títol *Conferencias dominicales científico-religiosas dadas en la Iglesia de la Merced de Barcelona. Durante la Cuaresma de 1878* (Barcelona. L. Niubó, 1878, 2ª edició). Es remarca que en aquestes sessions hi havia l'assistència de totes les classes socials.

Al llibre de Secretaria, també hi trobem referències sobre el gran èxit dels seus sermons i conferències. En destaquem una del 25 d'abril,

"En este día ha llegado a este Colegio nuestro V. Rector, R. P. Eduardo Llanas, que con sus Conferencias y Sermones, de que se han ocupado con sumo elogio la prensa y las personas científicas, ha dejado muy bien sentado su nombre y el de la Escuela Pía".

Segons el Dr. V. Faubell, professor de la Universitat Pontifícia de Salamanca "*Lo que le acreditó como orador fue la oración fúnebre (19-7-1878) pronunciada en la catedral barcelonesa en las exequias a la reina María de las Mercedes de Orleans y Borbón*".

A finals de 1879, a la Parròquia de la Mercè, ofereix 5 noves conferències sobre el mateix tema, el de la quaresma.

També es varen editar les *Conferencias científico-religiosas predicadas en la Iglesia de Ntra. Sra. de las Mercedes de Barcelona durante el Adviento de 1879* (Barcelona, Libreria de Luis Niubó, 1879).

La crònica comenta que una comissió de l'Ateneu va anar a felicitar el P. Llanas pels sermons a l'Església de la Mercè de Barcelona.

En la quaresma de 1880 imparteix unes xerrades a l'Església del Pi amb el títol de: *El origen del hombre: segunda parte. Conferencias científico-religiosas predicadas en el templo de Ntra. Sra. del Pino de Barcelona durante la Cuaresma de 1880* (Barcelona, Libreria de Luís Niubó, 1880).

Pel que comenta la crònica del P. Bordás, no solament feia conferències sinó que les organitzava. Els temes eren variats així com els punts de vista:

A su iniciativa se organizaron conferencias y conversaciones familiares sobre diversidad de puntos doctrinales, que se tenían en los días festivos. Fueron sobre todo notabilísimas las conferencias que se celebraron durante el año 1879, en las que disertaron diversos socios sobre muy variados temas. También comenta que la temàtica d'aquestes conferències va originar la sol.licitud de fer-les a Barcelona: El P. Llanas tomó sobre sí el desarrollo de 11 conferències sobre el origen del mundo y la creación del hombre... Aquellas once conferencias de caracter apologético llamaron tanto la atención que fue pequeño el marco del Ateneo, y le valió al P. Llanas el ser llamado a las dichas Iglesias de Barcelona.

El P. Llanas reconeix que el seu èxit és gràcies a l'acollida rebuda en fer-les a l'Ateneu ja que, com hem comentat, a Barcelona no era conegut. Mostra el seu agraïment en la dedicatòria que fa en el llibre de les conferències pronunciades en la quaresma del 1880 a l'Església del Pi i que regala a l'Ateneu.

Fa conferències a la Parròquia de Betlem de Barcelona que també són editades: *Conferencias sobre los orígenes religiosos predicadas por el Rdo. P. Llanas de las Escuelas Pías de Villanueva, en el templo de Belén de Barcelona durante la cuaresma de 1882* (Barcelona. Libreria de Luís Niubó, 1882).

Segons el Dr. Florensa, el *Diario de Barcelona* (25 de febrer de 1882) se'n fa ressò i comenta que en aquests actes, a causa de la nombrosa afluència de persones, només es permetia l'entrada als homes. Per poder comprar un lloc, a la cua de la porta, s'arribaren a pagar 25 pessetes.

Un cop deixa l'Ateneu, ja no predica a Barcelona ni per la quaresma ni per l'advent; en canvi, escriu a la revista *El Criterio Católico* i ofereix una xerrada el dia de la Immaculada de 1884 a la parròquia del mateix nom.

Era un home amb tanta oratòria i capacitat discursiva que tot sovint se li demanava ajut a l'hora d'exposar la proposta o la defensa de qualsevol iniciativa o bé en la introducció d'algun tema d'interès. Un exemple el trobem en la crònica on comenta que quan es va proposar la creació d'una escola artística al mateix Museu Balaguer, es

va encarregar al P. Llanas el discurs per informar d'aquest assumpte en públic. Més endavant, en la sessió del 31 de desembre de 1884, s'acorda que la inauguració sigui el mes de gener següent; aleshores, també se li demana que faci una conferència pública sobre l'establiment de: ...*la Escuela de Arte Industrial: lo que verificó a las once del día 11 de Enero de 1885 en la Sala de la Biblioteca.*

▼ A l'Ateneu w

Si bé hem parlat sobre les seves conferències, aquest aspecte ens porta a tractar sobre el seu paper en l'Ateneu, ja que fou en aquesta institució on va iniciar la tasca oratòria.

El 7 de juny de 1877 es funda l'Ateneu de la burgesia i el 13 d'agost arriba el P. Llanas. El 1879 el proletariat també en vol un i es funda l'Ateneu Obrer. Més endavant gràcies a la seva intervenció, es fusionen l'Ateneu Obrer i l'Ateneu de la burgesia (10 de febrer de 1882).

La unió dels dos ateneus vista des de diferents punts:

La fecha del 10 de Octubre de 1.880 fue de gran trascendencia para la vida del Ateneo, pues pactaron el Ateneo Obrero, existente en aquella fecha y el de Villanueva y Geltrú bajo unas "Bases honrosas" para ambos, resultando de aquella fusión un considerable aumento de socios hasta 765, cifra que no ha alcanzado nunca ninguna Sociedad en Villanueva. A consecuencia de esta fusión hubo un cambio de Junta Directiva quedando elegido Presidente el Reverendo P. D. Eduardo Llanas, instalado el Ateneo en la antigua Sociedad Casino Artesano.

L'antic president, Creus i Corominas, anys després escrivia:

Entrado a presidir el P. Llanas el Ateneo de una manera definitiva, más que glorias a contar, tuvo pesares a sufrir, pues que, con la fusión efectuada con otra sociedad, quedó el primero absorbido y anulado por la segunda. Y contrariados constantemente los propósitos y las iniciativas de aquel... tuvo que resignar aquella presidencia primero, y salir a mediados de marzo de 1.881, de la sociedad también ...

La Crònica del P. Bordás comenta que existien a Vilanova dos ateneus, els seus noms eren Ateneo de Villanueva i Ateneo Obrero Villanovés. El Pare Llanas va iniciar, va impulsar i va realitzar la fusió de les dues entitats.

...siendo el P. Llanas uno de los más entusiastas a favor de la fusión, que vendría a concentrar fuerzas morales y económicas, en lugar de permanecer divididas en dos entidades. La fusión tuvo lugar en acuerdos tomados en 10 de Octubre de 1.880, siendo nombrado presidente del Ateneo el Rdo. P. Eduardo Llanas: Fué, pues, el Padre Llanas el primer Presidente que ha tenido el Ateneo de Villanueva.

▼ L'aspecte humà w

Quant a la part humana del P. Llanas podem dir que era una persona molt preocupada per les activitats que es duïen a terme a la Vila. Per exemple, en el moment en què se sospita que hi pot haver problemes per impartir classes nocturnes a l'Ateneu, demana a la comunitat escolàpia de fer-les al col·legi. La resposta de la comunitat és unànime i així ho llegim a la crònica: *...Con motivo de la probablemente próxima disolución del Ateneo y, por consecuencia de las clases nocturnas que en él se dan, el P. Rector Eduardo Llanas pidió el consentimiento... la Comunidad unánimemente manifestó su confianza en el P. Rector, y que sería muy loable...* La crònica comenta que no consta si es van arribar a fer aquestes classes nocturnes d'adults en aquella època.

▼ Mostra d'estimació que se li tenia w

Com a mostra de l'estimació que se li tenia s'ha conservat un **àlbum d'homenatge**, una **poesia** i, també, es van fer una sèrie de **gestions perquè no marxés de Vilanova**.

L'àlbum

La tasca del P. Llanas a l'Ateneu és molt interessant; tant és així que l'Ateneu de Vilanova, en agraïment a la seva feina, va voler homenatjar-lo i, per això, li va dedicar aquest àlbum que actualment es guarda a la Biblioteca - Museu Balaguer de Vilanova.

Es tracta d'una peça de museu (pesa molt). La coberta és de pell, amb claus i sanefes incrustades, de plata. Té una placa al mig, també de plata, on hi ha gravat: "Al R. P. E. // D. EDUARDO LLANAS // DEL // ATENEO DE VILLANUEVA".

És preciós. En obrir-lo hi trobem fulls de roba de seda morada. Els fulls són de color marró amb un ribet daurat.

A la primera pàgina hi ha lletres molt treballades, de color vermell i negre, amb sanefes i dibuixos de tota mena.

Diu així:

*El Ateneo de Villanueva, en cuyo seno se hallan representadas todas las fuerzas vivas de la población, se complace en tributar esta débil muestra de alta consideración y aprecio a su digno Vice-presidente; al modesto escolapio y sabio autor de las conferencias sobre el Origen del hombre; al inteligente y celoso Rector del Colegio Samà.
Año 1.880.*

Conté 34 fulls il·luminats de 19 x 28cm.

Al peu de pàgina, a mà dreta, en lloc de portar dígit de numeració, hi trobem el missatge següent:

*/ La / par / te / i / lus / tra / da / que / es / te / al / bum / con / tie / ne / ha / si / do
/ e / je / cu / ta / da / por / so / cios / de / es / te / mis / mo / A / te / neo / .*

Totes les pàgines tenen el seu dibuix, són miniatures fetes amb tremp, perfectes i precioses. Per més que s'observin sempre es van descobrint coses noves dins de cadascun d'aquests dibuixos. També porten signatures, unes més llegibles que les altres. Si ens entretenim a mirar-les ens adonem que n'hi ha moltíssimes de conegudes. L'últim a signar és en Juan Torrents.

A la pàgina / te / hi ha un dibuix molt curiós del Col·legi Samà.

Altres miniatures es refereixen a les conferències fetes pel P. Llanas i després publicades. A la pàgina / ne / dins del dibuix, llegim:

"Origen del hombre".

Gràcies a la crònica del Col·legi Samà sabem que aquest àlbum va ser entregat pel col·legi a la Biblioteca - Museu. Copiarem un ofici dirigit al P. Rector Joan Colomer fet per la junta directiva de la Biblioteca en què agraeix el gest del seu lliurament i aprofita per expressar el seu reconeixement a la tasca que tingué el P. Llanas en aquesta institució, en l'organització de l'exposició regional. L'esmentat ofici també lloa la seva amistat amb Balaguer:

Biblioteca - Museo Balaguer - Esta Junta Directiva tiene el honor de dar a V. R. las más cordiales y expresivas gracias por haberse servido confiarle la custodia perpetua del Álbum que el Ateneo de Villanueva, en representación de las fuerzas vivas de la población entera, ofreció en 1880 al Rdo. P. D. Eduardo Llanas, como modesto al par que sincero homenaje al ilustre escolapio que en el Colegio Samá, y en dicho Ateneo tanto contribuyó a su fama y prosperidad, así como más tarde cooperó en primera línea al éxito de la Exposición Regional y a la brillantez de la fundación de esta Biblioteca-Museo, de cuyo creador fue siempre admirador y amigo, en ambos conceptos sinceramente correspondido.

Segueix dient que la junta va sentir profundament, i així ho va fer constar a les actes, la pèrdua del seu primer vicepresident, i agraeix que s'hagi triat la Biblioteca - Museu com a depositària d'aquest àlbum i continua:

...tan querida y favorecida por el sabio y bueno Padre Llanas, para guardar con veneración y tener expuesto con orgullo la primera demostración del cordial agradecimiento de los villanoveses de aquella época."

"Dios guarde a V. R. muchos años."

"Villanueva y Geltrú, 9 de agosto de 1904"

(Hay un sello)

"P.A.D.L.J.D."

El Presidente

"El Vocal-Secretario"

José Pollés

"Joaquín Foradada"

"Al Rdo. P. Juan Colomer, Rector de las Escuelas Pías de esta Villa".

Aquest llibre i els altres detalls que anem comentant ens demostren l'afecte que Vilanova tenia al Pare Llanas. A més ens palesa la gran capacitat de treball d'un escolapi que, a més de treballar per al seu col·legi, ensenyant, millorant l'edifici, preparant conferències..., es va integrar totalment en la vida de Vilanova. En totes les "grans" activitats que es realitzen sempre el trobem organitzant i col·laborant.

La poesia

Enmig d'un butlletí de l'Ateneu, a la Secció Literària, trobem una poesia molt simpàtica i agradable en la qual es veu clarament l'amor i la consideració de què gaudia el P. Eduard Llanas junt amb en Víctor Balaguer, en Josep Ferrer i Vidal i en Francisco Gumà. És tan bonica que paga la pena de transcriure-la:

POESIA: RONDALLA CELESTIAL

Al Reverend Pare D. Eduard Llanas i als Excelentíssims D. Víctor Balaguer, D. Joseph Ferrer y Vidal y Don Francisco Gumá.

Genio y figura

hasta la sepultura.

Tornava, tot xano xano,

Sant Pere, ja cap al tart

de portar al Purgatori

sufragis pe'ls condemnats.

quant vegé quatre subjectes
 disputant i atrafagats
 que pujavan la dressera,
 de la Gloria Celestial.
 Sant Pere, á qui la prudencia
 per posar doscents mil fusos
 que no pararian may?
 - Bibliotecas y Colegis,
 Exposicions Regionals;
 aixó es lo que fa més falta
 ha fet calvo fa molts anys,
 y ha lograt qu'allí á la Gloria
 no hi hagués conflictes may,
 va pensar. -Fiquemnos dintre
 "que sent dalt ja trocarán"-
 Dit y fet; obra la porta,
 crich y crach, gira la clau
 y un cop dins, ab gran cuidado
 's posa á guaytar pe'l pany.
 No feya gayre estoneta
 qu'estava aixís, observant,
 quan trucaren á la porta
 los novament arriuat.
 -¡Válgam Jesús y María;
 ja'ls conech! - digué'l bon Sant,
 y obrint llavors la reixeta
 y fent lo dissimulat
 'ls dirigí las preguntas
 de castum, en aquest cás.
 -¿Quí demana!-
 Som nosaltres;
 Obriu que volém entrar.-
 -¡S'coneix qu'han dut la palma
 á benehir fa móls anys,
 y'm venen ab indirectas
 per sobres alló del gall!...
 -¿D'ahon veniu?-
 De Vilanova-
 -¿Cóm vos diheu?-
 Jo'm dich Gumá-
 Y vos?-
 Soch lo Pare Llanas-
 Jo soch en Ferré y Vidal-
 -Y l'altre?-
 Jo so el poeta
 Trovador del Montserrat!-
 -Aquest ja busca fer mérits
 per entrar mes aviat.-
 -¿Qué voleu?-
 Al Cel entrada;
 però, si no es molestaus'
 voldríam tenir un rato
 de conversa, avans d'entrar-
 Sant Pere, com que la feyna
 no'l dú gayre atropellat
 y va veure que'ls subjectes

eran ànimas com cal,
 va obrir la mitja portella
 y va sortir al llindar.
 -Jó,- digué primer que'ls altres
 y ab gran esperit en Gumá-
 m'hi fet creus de la hermosura
 de la Gloria Celestial;
 pero no m'esplico encara
 lo mol atrasats qu'están.
 ¿Perqué no fan un tramvia
 sistema funicular,
 per venir desde la terra
 á la Gloria Celestial?
 ¿Perqué, la locomotora
 no fa viatges circulars
 per veura'l Sol y la Lluna
 y tantas preciositats?
 ¿Que'n fan de tantas riquesas?
 ¿Perqué no fundan un Banch
 quals accions jo me las quedo,
 tot de seguit, á la par?
 -Y perquè- digué tot d'una
 lo senyor Ferrer y Vidal-
 no poden aprofitarse
 la llum y 'l calor solar
 -deya'l Padre entusiasmát.
 Conversas y conferencias
 ab Sant Agustí y San Pau
 y enviarlas han impresas
 als increduls d'allí baix
 -Mentras Don Víctor, molt grave,
 cridava ab tó doctrinal:
 -Senyors, senyors; permeteume.
 ¡Tot aixó's pot arreglar.
 constituhint desd'aquest'hora
 baix lo patronat d'un Sant
 la gran esquerra dinástica
 de la Gloria Celestial!
 -¡Malament! - digué Sant Pere-
 aquets venen molt armats
 y si entran, en vint días
 tot aixó se'n va á rodar.
 -¡Ja veureu; com que la cosa
 es un cas excepcional
 y jo ab cosas de negoci
 tot lo que tinch m'hi he guanyat,
 ho consultaré ab lo Mestre
 y torno d'aquí un instant.-
 Pochs moments tardá Sant Pere
 en venir tranquilisat,
 mentra'ls altres l'esperavan
 ansiosos y anhelants.
 -¿Concedit?- tots li digueren
 -Concedit tot y aprobat;
 pero com han de seguirse
 tots los tramits regulars

*y tenim las oficinas
de la Gloria Celestial
obertas al Purgatori
per lo molt soroll que fan,
tindreu d'anar á resoldrer
los expedients allí baix
y's comensarán las obras
quant los tingueu aprobats
-Donchs corrents al Purgatori!-
varen dir entussiasmats;
y Sant Pere, tot mirantsels,
com corrían camí avall,
deya: -M'sembla que ab vuit días
ho portan tot arreglat,
y ja'm te manat lo Mestre
quant vingan que'ls deixi entrar.-
Pero com que al Purgatori
hi van tot los empleats
d'Espanya, que no resolen
cap questió de profit may,
y que per entrá á la Gloria
'ls diuhen "Torni demá",
¡calculeu si n'hi ha per días
d'aquí que'ls despatxarán!*

Cárles Pirozzini.

Gestions perquè el P. Llanas no marxi de Vilanova

Els membres de l'Ateneu estaven molt contents de tenir el P. Llanas com a soci. El 13 d'agost de 1878, en tenir notícia del seu possible trasllat, la junta de l'Ateneu començà a escriure cartes i a fer les gestions que convinguessin per tal de no perdre'l.

El mateix president, Sr. Creus, fou l'encarregat de fer el redactat i enviar-lo al P. Vicari General.

El dia 17 de setembre de 1878 es rebé la resposta del vicari general, Juan Martra, en el qual comunicà a l'Ateneu que el trasllat del P. Llanas depenia, a més, dels assistents generals de Castella, Aragó i València.

Aleshores, faltà temps als membres de l'Ateneu per enviar la seva exposició als assistents generals.

En les dates següents tenim notícies de respostes satisfactòries dels assistents i vicari general:

- El 25 de setembre es tingué la contesta de l'assistent d'Aragó.
- El 14 d'octubre es feren saber les respostes de Castella i València.
- El 13 de gener de 1879 es rep la resposta del P. Vicari General.

Estima del P. Llanas als socis de l'Ateneu

L'estima que el P. Llanas tenia als socis de l'Ateneu, la podem constatar tot observant les seves obres. Ell es fa càrrec només de la impressió d'una sola publicació que és la de: *El origen del hombre*, que porta a terme per regalar-la a

l'Ateneu de Vilanova en agraïment al suport i l'ànim que li van oferir els seus membres. Per altra banda, mostra gratitud als seus consocis, ja que les conferències que va fer a Barcelona, com ja hem comentat, li foren demanades sense conèixer-lo personalment i van ser-li encarregades a causa de les extraordinàries referències personals que brollaven de la boca dels membres de l'Ateneu tot exaltant la seva figura. De fet, els socis de l'Ateneu de Vilanova li estaven molt reconeguts perquè les conferències que féu a Barcelona les havia estrenat primer aquí, la qual cosa consideraven com un honor. Ell, per altra part, acceptà de repetir-les fora de Vilanova, car ja tenia una experiència prèvia exitosa, cosa per la qual li produiria, segurament, una sensació de seguretat. La dedicatòria és molt llarga i acaba així:

"...impresas os presento las que he dado en la última Cuaresma , y que son las únicas cuya impresión ha corrido de mi cargo. Acogedlas como cosa que de derecho os pertenece. Són además, una prenda de respeto y cariño que os profesa vuestro consocio".

Aquest llibre es guarda a la Biblioteca Museu Balaguer.

I també cal ressaltar:

Que la vida cultural de Vilanova en aquesta època, estava força lligada al P. Llanas. Per exemple, en la crònica del P. Bordás llegim que, junt amb un físic de Barcelona, va organitzar una sessió de divulgació científica el 9 de maig de 1879, per tal de donar a conèixer el **telèfon i el fonògraf**, aparells del tot nous en aquell temps.

Tanta confiança se li tenia que a la sessió de l'Ateneu del dia 12 de desembre de 1880, es presenta el projecte d'instal·lació de **l'Escola d'Arts i Oficis** sota les seves orientacions.

v Associació catalana d'excursions i l'actitud investigadora del P. Eduard w

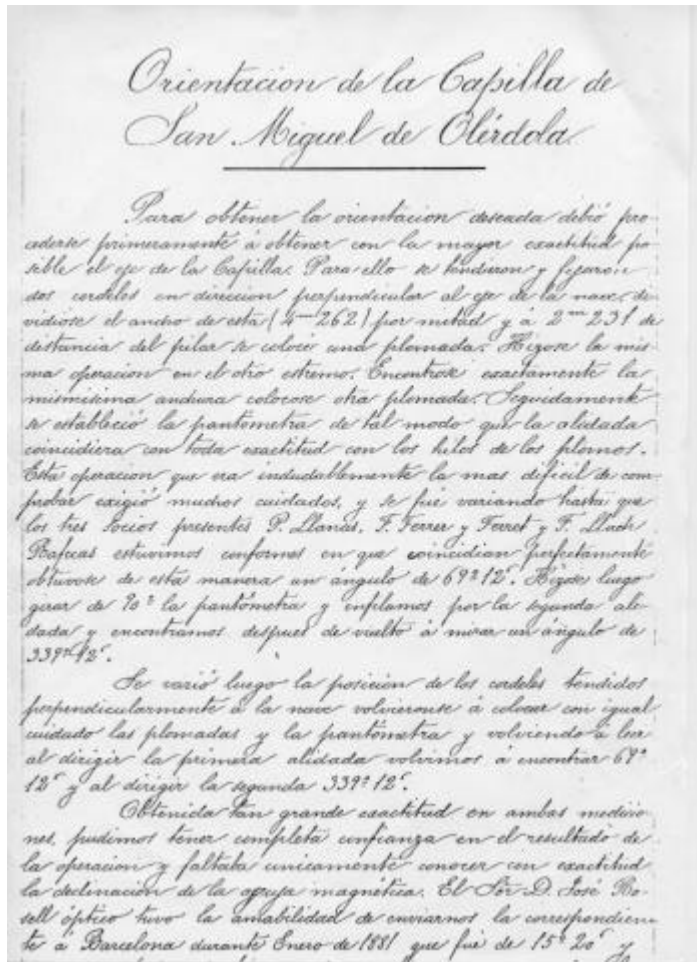
El 1882, quan deixa l'Ateneu, s'interessa per les excursions; però no solament s'hi distreu sinó que li serveixen per a investigar científicament l'arqueologia i, fins i tot, per a descobrir detalls que fins aleshores havien passat inadvertits.

A primers d'abril de 1883 crea, a Vilanova, una Delegació de l'Associació Catalana d'Excursionisme. Els seus membres es reuneixen als locals de l'Ateneu i la junta la formaven: Francisco Ferrer, Antonio Samà, Enrique Santacana, Joan Oliva i Milá i el P. Llanas també n'és el seu primer president.

La primera excursió estudia les ruïnes de Sant Miquel d'Olèrdola i té lloc el 29 d'abril. Una altra excursió és organitzada per al dia 7 de maig per tal de buscar la localització de l'extingida vila romana de Mendicuela entre el Cinca i el Segre.

Els resultats de la troballa els va publicar, a més del *Butlletí de l'Ateneu* i del *Diari de Vilanova*, al *Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana* (any XII, gener - març 1889

núm. 124-126, pàg. 2 a 30) amb el títol: "Excursió col·lectiva al Plà comprès entre el Segre i lo Cinca", escrit en català.

El P. Bordás comenta:

No fueron sólo los aficionados los que se enteraron de la labor del P. Llanas al frente de la Asociación excursionista. El Exmo. Sr. D. Eduardo Saavedra, Académico de la Historia y de la Lengua Española, en carta dirigida al P. Llanas, se manifiesta conforme en un todo con las conclusiones de dicha Memoria, y felicita por ello al Presidente de la Delegación, a quien suplica le mande un ejemplar de la Memoria relativa a los hallazgos romanos y otro ejemplar de la monografía del mismo P. Llanas relativa a San Miguel de Olérdola.

El P. Llanas, infatigable en la seva activitat investigadora, va veure la possibilitat de trobar una via romana que passés no pel Penedès sinó per la costa. Si fos així, comenta el P. Bordás:

La Delegación dirigida por su presidente hizo la excursión proyectada, llegando a las conclusiones siguientes: 1ª Que, además de la Vía romana que cruzaba el Panadés, existió otra a lo largo de la costa comprendida entre Barcelona y Tarragona; 2ª Que sobre esta Villa, la qual no puede ser otra que la que, tocando en Tarragona, terminaba en León; se halla situada, como indica el itinerario de Antonino, la ciudad romana Stabulum Novum, cuyo asiento estuvo en Vilarenets, término de Calafell. En las excavaciones que practicaron los excursionistas hallaron unas preciosas termas que denotan ser de una ciudad importante.

El 3 d'agost, el Sr. Manuel de Bofarull, cap de l'Arxiu de la Biblioteca de la Corona d'Aragó, visita les excavacions de la via romana del Garraf. Amb tots aquests descobriments arqueològics, el P. Llanas guanya l'escó a l'Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona, on ingressà el dia 5 d'abril de 1891. El discurs va ser molt interessant, i es troba inclòs en una publicació que s'intitula: *Discursos leídos ante la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona en la recepción pública del Rdo. P. Eduardo Llanas el 5 de abril de 1891.*

El seu discurs ocupa les 40 primeres pàgines i fins a la 71 hi ha la resposta de Joaquim Rubió i Ors.

▼ L'Exposició Regional w

També col·laborà en els preparatius de l'exposició regional que es va celebrar a Vilanova el 1882.

El 18 d'octubre de 1880 es nomenà una junta per començar a treballar i el P. Llanas n'esdevingué vicepresident. Sorgiren algunes dificultats i l'alcalde, que era el president, considerà que aquest càrrec no el pot portar un polític; aleshores, l'1 de novembre de 1881 es constitueix una altra junta directiva i, per unanimitat, n'és nomenat president, el P. Llanas. El P. Bordàs, en la seva crònica, comenta la inauguració amb les següents paraules: *La exposición se abrió por fin el 20 de mayo de 1882, y naturalmente el P. Llanas hubo de sostener todo el peso de la ceremonia.* L'Exposició va romandre activa des del 20 de maig al 26 de novembre de 1882. El P. Llanas també va dirigir el diari de l'exposició regional que es deia: *Eco de la Exposición Regional, anuncios, noticias y reclamos. No se sirven suscripciones, Se publica los días festivos.* (Del 18 de juny de 1882, de quatre pàgines a dues columnes, publicava textos en català i castellà, en van sortir quinze números i valia dos cuartos).

▼ Fundació de la Biblioteca-Museu Balaguer w

El nostre personatge també participa en la fundació de la Biblioteca - Museu. Ho fa com a amic de Balaguer ja que aquest li demana que formi part de la junta i n'és nomenat vicepresident segon. Segons *El Calasancio* revista editada el 27 d'octubre de 1912, es diu que el lema de la Biblioteca *Surge et ambula* que hi ha escrit a la porta, va ser idea seva.

La primera pedra es posa l'1 de gener de 1882. El 20 d'agost, Víctor Balaguer, exposa els seus plans i en nomena una junta.

Els seus càrrecs i la seva ascendència dins la Biblioteca - Museu Balaguer

El seu president és Víctor Balaguer; el vicepresident 1r, Antoni de Samà i el vicepresident 2n, el P. Llanas.

A principis de juny de 1883 arriben, des de Madrid, 200 grans capses amb llibres i col·leccions de Balaguer. En la sessió del 30 d'agost de 1883, el P. Eduard és nomenat per formar part de la comissió que redactarà, definitivament, el Reglament de la Biblioteca Museu Balaguer i, al mateix temps, també, el nomenen president de la Comissió de Foment. Aquesta comissió s'encarrega d'ampliar l'obra iniciada amb l'adquisició de noves obres i llibres.

En la sessió del 16 de setembre se li proposa la redacció del *Reglamento interior del Régimen de la Biblioteca-*

Museo i, en la sessió del dia 27 del mateix mes, presenta aquest reglament acabat que és acceptat per la junta sense cap retoc ni observació.

En la sessió del 16 de gener de 1884 se'l nomena president de la secció de catàlegs.

En el moment en què s'acorda de publicar un *Boletín de la Biblioteca – Museo Balaguer*, se'l torna a nomenar president de la comissió per a la redacció del primer número que surt el 26 d'octubre de 1884, dia de la inauguració.

Com ja hem dit, la inauguració té lloc el 26 d'octubre de 1884. Durant l'acte parla Víctor Balaguer i el P. Llanas s'explica en nom de la junta. La crònica del P. Bordàs ho comenta de la manera següent:

...acudieron las autoridades de Barcelona, llevando el Exmo. Sr. Capitán General la representación del Rey; vino así mismo el Exmo. Sr. D. Manuel Cañete en representación de varias academias de Madrid. El Exmo. Víctor Balaguer pronunció un discurso en el que explicaba la génesis de la Institución que se inauguraba y hacia sesión perpetua a la población de Villanueva. Aleshores, el P. Bordàs copia textualment l'acta de la sessió inaugural: Concluida la lectura de este discurso, que fue coronada con una salva de aplausos, se concedió la palabra al Presidente la de Junta de la Biblioteca - Museo, Exmo Sr. Marqués de Casa Samá, quien manifestó tener el encargo de contestar al Exmo. Sr. D. Víctor Balaguer en nombre de la Junta, su Vice - Presidente el Rdo. P. Eduardo Llanas, Rector de las Escuelas Pías de esta Villa, el que en nombre de ella aceptó con reconocimiento y gratitud la cesión y se comprometió en un todo a cumplir la voluntad del ilustre donante.

v La lluita contra l'integrisme w

La inauguració de la Biblioteca - Museu Balaguer va originar, un altra vegada, enfrontaments i malestar entre dos punts de vista religiosos. Per una banda tenim el diari *El Correo Catalán* de caràcter integrista i, per l'altre el pare Llanas amb un to més liberal. Casimir Martí i Joan Bonet en el seu llibre *L'Integrisme a Catalunya* ho comenten així:

...El diumenge, dia 26 d'octubre de 1884 tingué lloc a Vilanova i la Geltrú la inauguració de la Biblioteca - Museu fundada i donada a aquella vila per Víctor Balaguer. Ja amb anterioritat a la celebració dels actes inaugurals, Llauder, director d'El Correo Catalán, havia publicat el 24 d'octubre al seu diari un breu escrit en el qual manifestava que, tot i que havia rebut una invitació per a participar en aquelles festes, no hi podia prendre part, perquè: "lejos de alegrarnos del regalo que ha hecho a Villanueva el Sr. Balaguer, nos entristece vivamente como católicos". El motiu de la seva tristesa i del seu refús era la suposició que, entre els vint-i-dos mil llibres lliurats per Balaguer a la Biblioteca n'hi havia d'haver, almenys vint-mil de "racionalistas, impios, poco edificantes e impregnados de principios contrarios a la verdad católica i a las enseñanzas de la Iglésia". Donades les idees avançades del Sr. Balaguer i la seva filiació maçònica.

La crònica també se'n fa ressò:

...era precisamente en aquellos días cuando más encarnizada estaba la lucha que el P. Llanas sostenía contra los integristas; y las pasiones políticas se habían desatado, ofuscando muchas inteligencias y cubriendo de oprobios e infamias el nombre y persona del P. Eduardo Llanas.

D'afegitó, com a membre de la junta de la Biblioteca - Museu, afronta un conflicte que, segons el P. Florensa, en altres circumstàncies, hauria passat desapercebut. La lògia maçònica "La Altruista", regala a aquesta institució el llibre: *Historia de la clase trabajadora* de Ferran Garrido.

El P. Llanas, aleshores, creu que aquest llibre ha de romandre en una prestatgeria tancada, però d'altres membres de la mateixa junta no hi estan d'acord. Aquest fet origina tal malestar que aboca el P. Llanas a la dimissió del seu càrrec. En un altre moment el mateix P. Bordàs diu que aquesta dimissió està causada per ordres superiors. El P. Florensa, davant d'aquesta doble interpretació, creu que la dimissió es produeix, efectivament, per ordres superiors lligades a la campanya integrista.

El clímax d'apassionament i enfrontament s'esdevé l'any 1884 amb motiu de la publicació del llibre *El liberalismo es pecado* per Sardà i Salvany, l'octubre d'aquest mateix any amb l'aprovació de bastants bisbes. El fet que el primer vist-i-plau prové del bisbe de Barcelona fa que això signifiqui una victòria del tradicionalisme. Segons J. Florensa ...*Llanas, Ribas i Gatell, mantingueren enlairada l'ensenya del moderantisme*. L'any 1884, la postura general, recolzada per molts dels bisbes, estava a favor de l'integrisme com s'ha vist en la inauguració de la Biblioteca - Museu Balaguer.

Per tot això, el P. Llanas no fou cridat a Barcelona per fer conferències des de la quaresma de 1882 a 1887, any en què el seu amic i rector de la Parròquia de Sta Anna, Ildefons Gatell, el sol·licità per predicar-hi la quaresma.

Després de ser rector de Vilanova durant 9 anys...

▼ **Marxa de Vilanova a Sant Antoni de Barcelona** w

El 21 de setembre de 1886, renuncià al rectorat de Vilanova i tornà a Sant Antoni de Barcelona on ensenyà filosofia, matemàtiques, física i història. El Dr. Faubell explica les seves col·laboracions i la publicació d'un llibre que, per antagonisme al que van publicar els integristes, l'intitula *¿Es pecado el liberalismo?*. I diu així:

"Colaboró en el Diario de Barcelona, El Noticiero Universal y en la revista El Criterio Católico (donde publicó El Diluvio). Con su comentario a la Encíclica Libertas (León XIII,

1878) titulado *¿Es pecado el liberalismo?* se enfrentó a Félix Sardá y Salvany de donde nació la polémica entre ambos. Llanas era más liberal y su escrito estaba en la línea vaticanista de apertura. Su trabajo le valió el nombramiento de "Consultor de la Sda. Congregación del Índice".

De 1891 al 1898 es dedica a la seva gran obra *L'Acadèmia Calassància* i llança la revista amb el mateix nom.

A l'Acadèmia s'hi reuneixen joves, majoritàriament universitaris de la facultat de dret, amb la finalitat de formar-se en l'exercici de la paraula escrita i parlada (la premsa i la tribuna) en un ambient de religiositat obert a fi d'enfrontar-se a l'integrisme que no havia pas mort.

▼ A Madrid w

Com a coadjutor general

El 1898 el vicari general, Pedro Gómez, el crida a Madrid per exercir el càrrec de coadjutor general. Aleshores, el P. Llanas publica els quatre volums de *Escolapios Insignes*.

Com a vicari general

Al capítol de 1900, és escollit vicari general. La seva característica en aquest càrrec són les circulars als religiosos.

Circular de tema educatiu

Cal destacar la que va fer sobre **educació**, tema en què també era molt avançat a l'època. Accentuava el mèrit educatiu de les **escoles primàries**, un tant decaigudes per la gran importància donada al batxillerat, i proposava d'organitzar-les en tres graus, tot detallant horaris, programes, textos, material, biblioteques i revistes de preparació per al professorat.

El més interessant és la **nova orientació que volia donar a la formació dels mestres**. Per aconseguir això reformarà els estudis dels júnors i la seva organització tot creant un col·legi amb ensenyança primària, comercial i batxillerat per tal que aquests joves estudiants amb vocació de futurs mestres escolapis, hi puguin fer les pràctiques de magisteri de l'últim curs sota la direcció de professors experimentats.

Durant el seu govern es clausuraren els col·legis de Xàtiva, Reus, Palma de Mallorca, Copiapó i Panamà. S'obriren, en canvi, els de Terrassa, (amb la intenció que fos col·legi de pràctiques), Pontevedra (Argentina), General Paz a Córdoba (Argentina) i el de l'Havana.

▼ La seva mort w

Podem cloure aquesta petita ressenya del P. Llanas dient que va morir a Saragossa el 14 de juliol de 1904.

Cal dir que el preocupava l'autonomia (per dir-ho d'alguna manera) de la vicaria espanyola respecte de Roma. Va morir cinc dies abans d'assabentar-se que el Papa Pius X l'havia abolit. Tant és així que ha passat a la història com l'últim vicari general independent de Roma.

Hi ha la creença que la seva mort no fou causada, però potser sí accelerada, pel disgust que va patir en l'accident ferroviari que va tenir lloc quan va cedir el pont del Jiloca a Entrambasaguas. En aquest accident varen morir tres escolapis, dos joves, que anaven a examinar-se a Teruel per obtenir la titulació de mestre, i el P. Provincial que els acompanyava. Sembla que el P. Llanas havia cregut convenient que es fes aquest viatge i que, conseqüentment, es pogués sentir responsable d'aquest fet tan luctuós.

Clouria aquesta biografia dient que segons els diaris de l'època, el llibre de secretaria, per la crònica del Col·legi Samà escrita per P. Bordàs, i pels comentaris de persones que l'han estudiat, a Vilanova se'l considerava una persona natural, agradable i no gens distant, amb un caràcter fort, amb idees clares, amb una gran personalitat i molt humà.

L'historiador Albert Virella en el treball que va escriure l'any 1949 diu: "*Vilanova el plorà com si un fill seu hagués mort i voldríem que mai no s'oblidés tot el que es deu a l'incansable i generós Rnd. P. Eduard Llanas, primer Rector del Col·legi Samà*".

El Dr. Joan Florensa, estudiós i coneixedor de la labor del P. Llanas comenta: "*És una personalitat complexa i rica que no s'esgota amb un petit article*". Quan descriu el caràcter del P. Llanas ho fa amb les següents paraules: "*Amant de la naturalesa, senzill, de bon humor i tracte fàcil, que inspirava confiança quan se'l tractava, generós, obert, que mostrava el que ell era i sabia però no ho imposava, humil sense enveges ni aspiracions..., sacerdot i escolapi amb originalitat*".

Un agraïment molt especial al Dr. Joan Florensa, arxiver de l'Escola Pia de Catalunya per la seva gran col·laboració en aquest treball, així com a la comunitat escolàpia, a en Jordi Cadevall, director gerent de l'Escola Pia de Vilanova per totes les facilitats que m'han donat i en especial a l'Alexandre Urpí que en tot moment m'ha ajudat.

Ma. Providència Garcia Segarra
Desembre de 2002

OBRES DEL PARE LLANAS

- Conferencias científico-religiosas*. Barcelona. Niubó 1878;
- Oración fúnebre en honor de María de las Mercedes reina de España*. Barcelona. Ramírez 1878;
- Sermón sobre la influencia del catolicismo en el desarrollo y perfeccionamiento del arte musical*. Barcelona, Tasso 1879;
- Idea de la verdadera Religión*. Barcelona, Casa de la Caridad 1893;
- La nueva ciencia geométrica. Controversia científica sobre la cuadratura del círculo*. Barcelona, Roma 1897;
- Escolapios insignes por su piedad religiosa desde el origen de las Escuelas Pías hasta nuestros días*. (4 volums). Madrid, San Francisco de Sales 1899 -1900;
- El espiritismo: su historia, su explicación y su reputación*. La Habana;
- El cisma de Cuba y el celibato eclesiástico*. La Habana;
- El laicismo o vindicación del sacerdocio contra los ataques del Correo Catalán*. Villanueva y Geltrú. Imp. del Ferrocarril 1884;
- Elogio fúnebre de D. Alfonso XII, rei de España*. Villanueva y Geltrú. Imp. de José A. Milá 1885; *El Diluvio*. Barcelona. Casa de Caridad 1886;
- Conferencias científico-religiosas sobre el orden sobrenatural*. 1887;
- ¿Es pecado el liberalismo?* Doctrina de la Encíclica sobre la índole moral del moderno liberalismo. Barcelona. Tip. de la Casa de Caridad 1888.
- Los seis días de la creación*. Barcelona. Imprenta Fidel Giró 1889;
- Utilidad que la geografía catalano-romana puede aportar a las investigaciones arqueológicas*. Barcelona 1891;
- Reglas a que se debe sujetar la prensa católica*. Madrid 1891;
- La electricidad aplicada*. Barcelona. J. Rom 1896;
- Libro de la piedad del joven católico*. Barcelona J. Rom 1897.

-Gran quantitat d'articles en revistes.

-Ecrits del Pare LLanas a la Secció Científica del Butlletí de l'Ateneu de Vilanova i la Geltrú. sobre ARQUEOLOGIA. Sant Miquel d'Olièrdola.

Manuscrits

- Apuntes cronológicos de las Escuelas Pías de Villanueva y Geltrú*. A l'Arxiu de l'Escola Pia de Vilanova i la Geltrú.
- BORDAS, Manuel: *Crónica del Colegio de las Escuelas Pías de Villanueva y Geltrú*. Arxiu del Col·legi Samà, escrita l'any 1928.
- Llibre de Secretaria de l'Escola Pia de Vilanova i la Geltrú.

Revistes

- El Calasancio*.
- Programa de la Festa Major de 1953.

Articles de Premsa

- Diario de Villanueva. Divendres 15 i dissabte 16 de juliol de 1904. (Año LIV)
- Hi ha notes necrològiques i llargs escrits
- Diario de Villanueva. 17 de juny 1944
- CARBONELL ROVIRA, José: El Rdo. P. Eduard Llanas Jubero. Escolapio. "Villanueva y Geltrú", de l'11 d'agost 1953, pàg. 13.

BIBLIOGRAFIA:

BAU, Calasanz: *Historia de las Escuela Pías en Cataluña (1751-1951)*. Talleres Gráficos Mariano Galve. Barcelona, 1951.

BONET i BALTA, Joan: *L'església catalana, de la il·lustració a la renaixença*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.

BONET i BALTÀ, Joan; MARTÍ i MARTÍ, Casimir: *L'Integrisme a Catalunya. Les Grans Polèmiques 1881-1888*. Ed. Vicens - Vives. Fundació Caixa de Barcelona. Barcelona, 1990.

BORDAS, Manuel: *Crònica del Colegio de las Escuelas Pías de Villanueva y Geltrú*. Manuscrit a l'Arxiu del Col·legi Samà. Any 1928.

CARCEL ORTI, Vicente: *León XIII y los católicos españoles. Informes vaticanos sobre la Iglesia en España*. Ediciones Universidad de Navarra S.A. Pamplona 1988.

COROLEU I INGLADA: Josep: *Historia de Villanueva i Geltrú*. El Cep i la Nansa Edicions. Vilanova i la Geltrú, 2ª edició 1979. 1ª edició 1879.

Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Ed. Claret. Barcelona 2000.

Diccionario Enciclopédico Escolapio. Ediciones Calasancias. Salamanca, 1983.

Enciclopèdia Catalana. 2ª edició.

FAUBELL ZAPATA, VICENTE: *Acción educativa de los escolapios en España (1733-1845)*. Ed. S.M. Madrid , 1987.

FLORENSA i PARÉS, Joan: "Labor educadora y evangelizadora de los escolapios en Cuba". Ponencia leida en el *I Encuentro de la Historia de la Iglesia de Cuba*, Camagüey, 24-27 setembre 1996.

FLORENSA i PARÉS, Joan: *L'Acadèmia Calassància del P. Llanas (188-1898)*. Estudi no publicat. És a l'Arxiu de l'Escola Pia de Catalunya

FLORENSA i PARÉS, Joan: "Col·legi Samà de Vilanova i la Geltrú, primer decenni de vida acadèmica (1877-1887)". Dins del *Full Informatiu de les Actes de les IV Jornades D'Història de l'Educació als Països Catalans*. Tarragona 1980.

FREIXA i OLIVAR, José M^a: *Anales de Villanueva y Geltrú (1850-1880)*. Ed. Centro de Estudios de la Biblioteca - Museu Balaguer. Vilanova i la Geltrú 1959.

GARCIA i SEGARRA, Mª Providència: "Introducció a la història del Col·legi Samà de Vilanova i la Geltrú." *Miscel·lània Penedesenca* 1991, vol. XV Comunicacions presentades a les 4rtes Jornades d'Estudis Penedesencs celebrades a Gelida. Ed. Institut d'Estudis Penedesencs. Sant Sadurní d'Anoia, 1992. Pàg. 507 a 524.

GARCIA i SEGARRA, Mª Providència: "El P. Eduard Llanas i l'Ateneu". *Miscel·lània Penedesenca* 1992, vol. XVI Comunicacions presentades a les 5enes Jornades d'Estudis Penedesencs celebrades a Vilanova i la Geltrú. Ed. Institut d'Estudis Penedesencs. Sant Sadurní d'Anoia, 1993. Pàg. 261 a 284.

GARÍ i SIUMELL, José Antonio: *Descripción e Historia de la villa de Villanueva y Geltrú, desde su fundación hasta nuestros días*. Imprenta y librería de Leandro Creus. Villanueva, 1860.

MARTÍ I MARTÍ, Casimir: *Vilanova i la Geltrú 1850-1975*. Volum I: *Expansió i Crisis de la Indústria i la Democràcia 1850-1936*. Biblioteca Antina ed. El Cep i la Nansa. Vilanova i la Geltrú, 1997

PUIG i ROVIRA, Francesc X.: *El llibre del mestre*, volum n° 5, *Personatges* Dins del Projecte Descobrim Vilanova i la Geltrú, ed. El Cep i la Nansa. Vilanova i la Geltrú, 1999.

RIPOLL i PERELLO, Enric: *Olèrdola. Historia de la ciudad y guía del conjunto monumental y museo monográfico*. Ed. Diputación Provincial de Barcelona; Instituto de Prehistoria y Arqueología. Barcelona, 1971.

VILA PALA, Claudio, BANDRES REY, Luis María: *Diccionario Enciclopedico Escolapio*. Vol. II Biografías de escolapios. Ediciones Calasancias. Salamanca, 1983.

VILÁ PALÁ, Claudio: *Escuelas Pías de Mataró. Su Historial Pedagógico*. Imprenta Calatrava. Salamanca 1972.

VIRELLA i BLODA, Albert: *Vilanova i la Geltrú, imatges de la ciutat i de la comarca*.- Joan Rius i Vila, Editor. Vilanova i la Geltrú, 1949.

VIRELLA i BLODA, Albert: *Les classes socials, a Vilanova i la Geltrú, el segle XIX*, ed. Rafel Dalmau. Barcelona, 1977.

VIRELLA i BLODA, Albert: *Els homes que varen fer possible l'Escola Pia a Vilanova*, dintre del fulletó titulat "Col·legi Samà de l'Escola Pia, a Vilanova i la Geltrú 1877-1977". Barcelona, 1978.

VIRELLA i BLODA, Albert: *L'aventura ultramarina de la gent de Vilanova i la Geltrú i la nissaga dels Samà*. Premi tema Penedès del XVIII Concurs Sant Ramon de Penyafort. Museu de Vilafranca 1990.

VIRELLA i BLODA, Albert: *Evolució històrica de l'ensenyament a Vilanova i la Geltrú i la fundació de l'Escola Pia*. Treball presentat per la festa de les lletres a llaor de Sant Josep de Calassanç (Vilanova, febrer de 1949). Ed. El Cep i la Nansa. Vilanova i la Geltrú, 2001.

Fonts

Arxiu de l'Escola Pia de Vilanova i la Geltrú.

Arxiu de l'Escola Pia de Catalunya a Barcelona.

Arxiu de la Universitat de Barcelona.

Arxiu Històric Comarcal (Vilanova i la Geltrú).

Biblioteca - Museu Víctor Balaguer (Vilanova i la Geltrú).

Hemeroteca de la Biblioteca - Museu Balaguer (Vilanova i la Geltrú).

Hemeroteca de la Biblioteca Joan Oliva (Vilanova i la Geltrú).

Hemeroteca del Diari de Vilanova.

- (1) Crònica: un relat, manuscrit, de la vida quotidiana dels col·legis escolapis, que es fa a partir del Capítol General de 1906. El P. Bordás va fer la crònica dels esdeveniments més importants dels primers 50 anys, per això es basà en el llibre de secretaria, una petita crònica ja existent i tota la documentació de l'arxiu.
- (2) Llibre de secretaria: relat manuscrit diari de la vida de la comunitat.